

gazete duvar
kitaP.

Beyhude Kan
Yazılı Kağıt Yayınları'ndan...

SAYI: 73 YIL: 2

Bir fahişenin gözünden rutin ve yabancılaşma

Çevirmen Doğru: Edebi metinler değerlerini
ait oldukları kültüre borçludur

Ölemediği için yaşamak

4

Bir fahişenin gözünden rutin ve yabancılaşma

9

Çevirmen Doğru: Edebi metinler değerlerini ait oldukları kültüre borçludur

Soner Sert

16

Ölemediği için yaşamak

Halim Şafak

23

Şair ile Kurtarıcı: Schelling ile Paul Eluard

Roman Karavadi

27

Hatırlamalar, yanılsamalar ve yalanlar

Kaan Egemen

30

Hayatla uzlaşma: SOLO

Beril Eyüboğlu

35

Ağlamak

Salih Bolat

Sayı: 73 | Eylül 2019

Yayın Sahibi

AND Gazetecilik ve Yayıncılık,

San. ve Tic. A.Ş. adına

Vedat Zencir

Genel Yayın Yönetmeni

Ali Duran Topuz

İcra Kurulu Başkanı ve**Sorumlu Yazı İşleri Müdürü**

Ömer Araz

Yazı İşleri Müdürü

Cennet Sepetci / Anıl Mert Özsoy

Katkıda Bulunanlar

Doğuş Sarpkaya, Soner Sert, Halim Şafak, Roman Karavadi, Kaan Egemen

Yönetim Yeri:

Maslak Mahallesi Ahi Evran Cad.

Nazmi Akbacı İş Merkezi 233-234

Sarıyer/İstanbul

Santral (212) 3463601, Faks (212)

3463635

e-mail: info@gazeteduvar.com.tr

Duvar Kitap'ta yayımlanan yazı, haber ve fotoğrafların her türlü telif hakkı AND Gazetecilik ve Yayıncılık Sanayi ve Ticaret A.Ş.'ye aittir. İzin alınmadan, kaynak gösterilmeden ve link verilmeden iktibas edilemez.

Merhaba,

Oscar Coop-Phane'nin kaleme aldığı Zénith Oteli, Ayrıntı Yayınları tarafından raflardaki yerini aldı. Coop-Phane özgürlük talebi olmayanların, özgürlüğü bir tehlike olarak algıladığını; yabancılaşmanın artık kendini gerçekleştirme olanaklarının tümünü tüketen bir boyuta ulaştığını anlatmayı dert ediniyor. Doğuş Sarpkaya yazdı.

Rana Dasgupta'nın romanı "Solo" Metis Yayıncılık tarafından yayımlandı. Dasgupta kitapta, "Yüz yaşındaki münzevi bir Bulgar hayata ve dünyaya nasıl bakar?" sorusuyla yola çıkıyor. Beril Eyüboğlu inceledi.

Orhan Göksele'in kitabı "Beyhude Kan", ilk kitabı "Salâ"dan 11 yıl sonra Yazılı Kağıt Yayınları tarafından yayımlandı. Orhan Göksele baştan beri şiirlerinde hayattan dolayı ölümü, ölümden dolayı da hayatı daha çok kendine ve o temelde ürettiği kişiselliğine bakarak şiirlerinde sorun ediyor. Halim Şafak imzasıyla...

Çevirmen Süleyman Doğru'nun İspanyolca ve Fransızcadan çok sayıda çevirisi bulunuyor. Soner Sert, "Çevirmenler olmasaydı insanlar hâlâ Babil Kulesi'ni inşa etmiş olmanın lanetiyle yaşamayı sürdürecektir, birbirlerinden bugüne nazaran çok daha kopuk bir ilişki içinde olacaklardı" diyen Doğru ile çeviri-uyarlama ilişkisini, çevirinin kontrol altında tutulmasını ve çevirmenlerin sorunlarını konuştu.

Antropolog Marc Augé'den hatırlama, unutmama ve kimlikler üzerine roman formunda bir değini olan "Biri Sizi Bulmaya Çalışıyor" okurla buluştu. Augé kitapta, karakterler aracılığıyla su yüzüne çıkan anılardaki hakikatleri ve yalanları gündeme getiriyor. Kaan Egemen yazdı.

Marifet iltifata tabidir.

İyi okumalar.

Anıl Mert Özsoy

Bir fahişenin gözünden rutin ve yabancılaşma

Oscar Coop-Phane'nin kaleme aldığı Zénith Oteli, Ayrıntı Yayınları tarafından raflardaki yerini aldı. Coop-Phane özgürlük talebi olmayanların, özgürlüğü bir tehlike olarak algıladığını; yabancılaşmanın artık kendini gerçekleştirme olanaklarının tümünü tüketen bir boyuta ulaştığını anlatmayı dert ediniyor.

Doğuş Sarpkaya

Bazı romanlarda, fikrin basit, üslubun sade, olay örgüsünün gevşek olduğunu düşünüp yanılgıya kapılır okuyucu: “Bunu ben de yazabilirim.” Oysa bu basitliğe ulaşmanın ne kadar zor olduğu akıldan çıkar bu cümle kurulurken. Gereksiz kelimelerden arınmanın, üslubun metnin mimarisini bozmasından çekinmenin, ortaya konulan meseleyi tartışırmanın güçlükleri unutulur hızlıca. Bunu ben de yazarımcılar, bu zorlukları görmezden gelir. Onların büyük yazarı, okurun karşısında maça bir sıfır önde başlamalı ve okuru, Adorno’nun Proust ile ilgili söylediği gibi, “kendini yazardan daha zeki sanma mahcubiyetinden” kurtarmalıdır. Daha baştan eşitsizliği kabul eden, yazarla ya da metinle tartışmayı rafa kaldıran bir durumdur bu. Okur illa ikisinden birini seçmek zorunda değildir. Kendini yazardan zeki zannetmeden de yazılanları Tanrı kelamı olarak görmeden de okunabilir bir kitap.

Bir yazarın eser içinde kendi varlığını hissettirmeden bir tartışma açması da büyük başarıdır. Üstelik bunu tumturaklı cümlelere, akıl oyunlarının sergilendiği zekâ testlerine, iddialı “yeniliklere” ihtiyaç duymadan yapabilmek; eserinin sınırlarını bilip okurla o sınırlara göre diyalog kurabilmek herkesin harcı değil. 1988 doğumlu Fransız yazar Oscar Coop-Phane’nin henüz 23 yaşındayken yazdığı Zénith Oteli romanı, bahsettiğim durum için ideal bir düzlem sunuyor. Yeraltı edebiyatı sınırlarında kaleme alınan roman, bunu bende yazarımcıların iştahını kabartacak bir sadeliğe sahip. Ama bu sadelik, yazarın derdini tartışırmasının önüne set çekmemiş. Coop-Phane, kapitalizmin yarattığı yabancılaşmayı, farklı insan portreleri yaratarak sergilemeye girişmiş. Üstelik bunu doğrudan bir anlatımla, yoğun bir yaşam deneyiminin aktarımıyla gerçekleştiriyor.

“

Yeraltı edebiyatı sınırlarında kaleme alınan roman, bunu bende yazarımcıların iştahını kabartacak bir sadeliğe sahip. Ama bu sadelik, yazarın derdini tartışırmasının önüne set çekmemiş.

ÇATLAKLARIN ÖTESİNE BAKMAK

Zénith Oteli bir sokak fahişesi olan Nanou'nun günlük yaşamıyla müşterilerinin hayatlarını birbirine teyelleşen bir roman. Nanou'nun müşterileri Paris'in farklı kesimlerinden erkekler: bir mahkûm, bar işletmecisi, okul idarecisi, ailesinin yanına taşınmış orta yaşlı bir mobiletçi, yazar olmak isteyip olacak sabra sahip olmayan amatör bir hevesli, kendi ölümünü bekleyen emekli... Romanı okurken bir taraftan yaptığı işle yıkıma sürüklenen seks emekçisinin hayatına odaklanırken diğer taraftan bu yıkımın müsebbiplerinin de aynı dertten muzdarip olduklarını hissediyorsunuz. Portrelerde öne çıkan yalnızlık teması, yoğun bir kopukluk ve şefkatle vahşetin karışımı bir anlatımla vurgulanıyor.

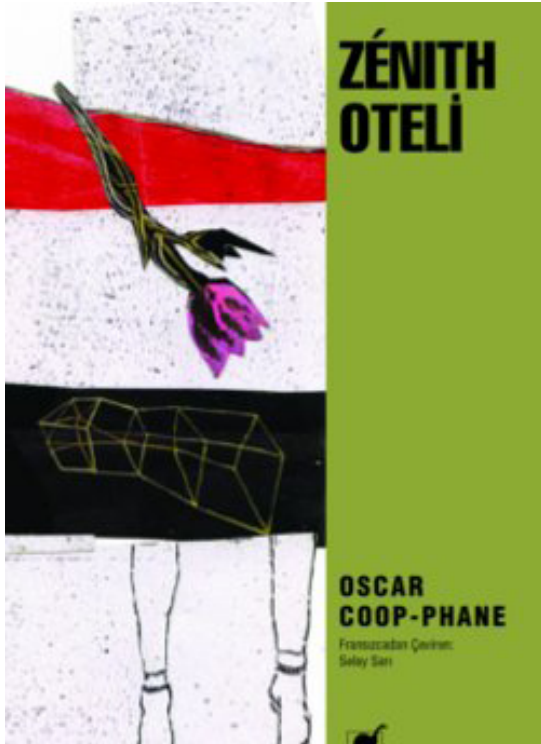

Ne ki Zénith Oteli, içeriğin vahşileşmesiyle açığa çıkarılmak istenen gerçeğin peşinde değil. Çünkü böyle bir çaba genelde sistemin çatlaklarını görme konusunda becerikli, bütünü kapsama açısından yetersizdir. Onun için yüzeyde olup biten karmaşayla sınırlı kalır içeriği vahşileştirirler. Coop-Phane, kimi zaman yer altı edebiyatının klişelerini kullansa da sistemin merkezindeki bir çarpıklığı tartışmaya açmaya çalışıyor romanında. Neredeyse kapitalizmin ortaya çıktığı zamandan beri üzerine konuşulan, şimdilerde lanetlenmiş bir kavramı farklı bir açıdan ele alıyor yazar: Rutin.

RUTİNİN HÜKÜMDARLIĞI

Richard Sennett'in Karakter Aşınması'nda vurguladığı gibi rutin, sanayi kapitalizminin ortaya çıktığı ilk zamanlarda bugünkü kadar kötü bir anlama sahip değildi. Diderot, Ansiklopedi'sinde, rutinin bir işte ustalaşmanın anahtarı olduğunu özellikle vurguluyordu. Bir tiyatro oyuncusunun belirli bir mimiği defalarca çalışmasını, bir sporcunun vuruş ya da atış mekaniğini kazanmak için sürekli antrenman yapmasını düşünelim mesela. Diderot, bu tarz eylemlerde kaçınılmaz olduğunu vurgulayarak rutini destekleme eğilimindedir. Bu görüşe ilk güçlü itiraz Adam Smith'ten gelir: "İş bölümünün ilerlemesiyle birlikte, emeğiyle geçinen insanların çoğunun işi... bir dizi çok basit işlemle, hatta bir veya iki işlemle sınırlı hale gelir Bütün hayatı birkaç basit işlemi gerçekleştirmekle geçen adam son derece aptal ve cahil hale gelir" (alıntılardan Sennett). Smith'e göre karakter, tarih ve onun öngörülemeyen zikzakları tarafından biçimlendirilir. Oysa rutin, hâkimiyetini kurunca, kişisel tarih için fazla bir şeye izin vermez: Kendi karakterini geliştirmek isteyen kişinin bu rutinden kurtulması gerekir.

Coop-Phane, bu tartışmada Smith'in tarafını tutuyor gibi gözükse de bir taraftan da rutinin Diderot'cu erdemlerini tümüyle görmezden gelemeyeceğimizi de vurguluyor. Rutin hem anlatılan toplumsal tiplerin yaşamını renksizleştiriyor hem de hayata tutunmalarının yolu haline geliyor. Hayatlarını değiştirme konusunda isteksiz olan, kendilerine sunulan yaşamı sorgularken bile konforlu alanlarından kopamayan insanlar Zénith Oteli'nin tipleri. Onun için rutinleri, yaşamlarının merkezine yerleşiyor. Özgürlük talebi olmayanların, özgürlüğü bir tehlike olarak algıladığını; yabancılaşmanın artık kendini gerçekteştirme olanaklarının tümünü tüketen bir boyuta ulaştığını anlatmayı dert ediniyor Coop-Phane.

Zénith Oteli, Oscar Coop-Phane, Çeviren: Selay Sarı, 96 syf, Ayrıntı Yayınları

Zénith Oteli, rutin konusunu tartıştırmada başarılı olan bir roman. Ama zayıf yönleri yok değil. Yazarın bilinçli bir şekilde olay örgüsü yaratmaktan kaçınması, romanın bir fragmanlar toplamı gibi okunmasına neden oluyor. Karakterler ve olaylar arasındaki ilişkilerin daha sıkı örülmemesi de okuduğumuz kitabın roman mı yoksa anlatı mı olduğu konusunda tereddüt yaşatıyor. Ama Coop-Phane'nin bunu önemsemediğini, asıl meselesinin okurla eřit zeminde hayatlarımızı esir alan rutinleri tartıştırmak olduğunu söyleyebiliriz. Aynı zamanda bunu ben de yazarımcıları, kendini yazardan zeki sayanları da önemsemeyerek başarıyor bunu. Sonuç olarak Zénith Oteli, içinde bazı arazları barındırsa da okura ayna tutan, günlük hayatın yeniden masaya yatırması gerektiğini hatırlatan dikkat çekici bir roman.

Çevirmen Doğru: Edebi metinler değerlerini ait oldukları kültüre borçludur

Çevirmen Süleyman Doğru'nun İspanyolca ve Fransızcadan çok sayıda çevirisi bulunuyor. "Çevirmenler olmasaydı insanlar hâlâ Babil Kulesi'ni inşa etmiş olmanın lanetiyle yaşamayı sürdürecektir, birbirlerinden bugüne nazaran çok daha kopuk bir ilişki içinde olacaktı" diyen Doğru ile çeviri-uyarlama ilişkisini, çevirinin kontrol altında tutulmasını ve çevirmenlerin sorunlarını konuştuk.

Soner Sert

Ben çevirmenlerin farklı kültürler arasında köprü işlevi gördüğünü düşünüyorum, en azından çeviri yaparken ben öyle hissediyorum; herhangi bir çağda yaşamış ve zihninde tasarladığı bir evreni ya da bir duygu, bir düşünce ya da bir tanıklığı yazıya dökmüş bir insanoğluluyla, başka bir çağda yaşamış, onun dilini bilmediği için yazdıklarını okuyamayan bir insanoğlu arasında köprü oluşturuyor, belki de onun hayatını değiştirecek şekilde feyz almasına vesile oluyorum. Benim en büyük motivasyon kaynağım işte bu.

1969 yılında Keşan'da doğan Süleyman Doğru, Galatasaray Lisesi'ni ardından da İstanbul Üniversitesi Fransız Filolojisi'ni bitirir. Çeviriyle tanışması da üniversite sıralarında olur. Dersler kapsamında yaptığı çevirilerin hocalarından ve sınıf arkadaşlarından övgü alması Doğru'yu motive eder ancak yine de bir beş yıl daha beklemesi gerekir. "Dolaylı olarak ve tamamen bir tesadüf neticesinde gelen bir çeviri teklifini neden olmasın diye kabul etmemdeki başlıca etkenin geçmişteki o övgü ve beğenilerin bilinçaltımdaki varlığı olduğunu kabul etmem gerekiyor."

2003 yılında Catherine Clément'in İsa'nın Külleri adlı kitabını Fransızcadan çevirir. "Ardından yayıncı piyasasından gelen talepler doğrultusunda İspanyolcadan çeviriler yapmaya başladım ve şu anda elimdeki kitap tamamlandığında 50. çeviriye ulaşmış olacağım."

Süleyman Doğru ile çevirinin varoluşunu, biçimlenişini ve Türkiye'deki sorunlarını konuştuk.

Çeviri konusunda hemen herkesin bir fikri var. Siz, bir çevirmen olarak çeviriyi nasıl tanımlıyorsunuz?

Ben çevirmenlerin farklı kültürler arasında köprü işlevi gördüğünü düşünüyorum, en azından çeviri yaparken ben öyle hissediyorum; herhangi bir çağda yaşamış ve zihninde tasarladığı bir evreni ya da bir duygu, bir düşünce ya da bir tanıklığı yazıya dökmüş bir insanoğluluyla, başka bir çağda yaşamış, onun dilini bilmediği için yazdıklarını okuyamayan bir insanoğlu arasında köprü oluşturuyor, belki de onun hayatını değiştirecek şekilde feyz almasına vesile oluyorum. Benim en büyük motivasyon kaynağım işte bu.

Bir fikir, bir bilgi, bir inanış yayılmak için çevirmenlere muhtaçtır, eğer çevirmenler olmasaydı

insanlar hâlâ Babil Kulesi'ni inşa etmiş olmanın lanetiyle yaşamayı sürdürecektir, birbirlerinden bugüne nazaran çok daha kopuk bir ilişki içinde olacaklardır.

'UYARLAMADAN MÜMKÜN OLDUĞUNCA KAÇINMAYA ÇALIŞIYORUM'

Bir kültür aktarımı yolu olan çeviri, uyarlamaya ne derecede dâhil edilebilir? Kültür karşılıklarının bağlayıcı yönünü nasıl açıklarsınız?

Hem kaynak dili (ve o dilin konuşulduğu kültürü) hem de erek dili (ve onun konuşulduğu kültürü) çok iyi bilmesi beklenen çevirmenin aynı anda hem kaynak metni eksiksiz anlayan bir okur, hem de erek metni ilgili okur kitlesine en anlaşılır biçimde aktaracak olan bir yazar olması gerekir. Bu trafik içinde, kaynak metnin içeriğinin yerel ya da evrensel nitelikli olmasına bağlı olarak çevirmen metinde daha görünür olacak ya da kendisini hiç belli etmeyecektir. Söz konusu metin ne kadar çok evrensel unsur barındırıyorsa çevirmen o kadar çok görünmez olacaktır. Yerel temalı bir metinde çevirmen kendini daha çok ortaya koyacak ve onu erek dilde daha anlaşılır kılmak için uyarlamaya daha çok başvuracaktır. Benim kişisel tercihim, ortada ne tür bir kaynak metin olursa olsun, çevirmenin erek metinde mümkün olduğunca görünmez olmasıdır, zira ben her metnin yaratıldığı dile ve kültüre ait olduğunu düşünüyorum, çevirdiğim her metinde uyarlamadan mümkün olduğunca kaçınmaya çalışıyorum, sahneyi yazara bırakmayı bu işin temel etiği olarak görüyorum. Kaynak metni erek dile aktarırken onu içinde doğduğu kültürden koparıp erek dilin ait olduğu kültüre uyarlamaktan ya da dönüştürmekten (bir anlamda okuru tembelleğe alıştırmaktan) ziyade erek dildeki okuru kaynak metnin içinde doğduğu kültürü tanımaya, anlamaya, irdelemeye teşvik

“

Söz konusu metin ne kadar çok evrensel unsur barındırıyorsa çevirmen o kadar çok görünmez olacaktır. Yerel temalı bir metinde çevirmen kendini daha çok ortaya koyacak ve onu erek dilde daha anlaşılır kılmak için uyarlamaya daha çok başvuracaktır. Benim kişisel tercihim, ortada ne tür bir kaynak metin olursa olsun, çevirmenin erek metinde mümkün olduğunca görünmez olmasıdır...

İşin ideali editörün söz konusu dili en az çevirmen kadar iyi bilmesi ve edebi birikiminin ondan daha üstün olması, çünkü metin hakkında son sözü söyleyecek olan o. İşinin ehli, engin bir edebi bilgiye sahip, yol gösterici ve öğretici editörlerle çalışmak çevirmen için gerçek bir okul işlevi görür, işinin kalitesine doğrudan yansır ve kendini geliştirmesine yardımcı olur.

etmeye çalışıyorum. Taş yerinde ağırdır, belli başlı bütün edebi metinler değerlerini ait oldukları kültürel bağlama borçludur. Mesela İnce Memed'i Fransızcaya aktaran çevirmen Çukurova gerçekliğini muhafaza ettiği ölçüde metnin ruhunu erek dile taşıyabilecektir, eğer onu kendi kültürüne uyarlamaya kalkarsa, aktarım sürecinde, metin bir dilden başka bir dile taşınırken yolda çok şey kaybedecektir. Özetle çeviride etik davranış mümkün olduğunca az uyarlama, mümkün olduğunca çok metnin kökenine sadakat olmalıdır.

Edebi metinler değerlerini ait oldukları kültüre borçludur

'İYİ BİR EDITÖRÜN ELİNDEN ASLA KÖTÜ İŞ ÇIKMAZ'

Editör-çevirmen ilişkisi nasıl yürüyor?

Benim gördüğüm kadarıyla çok iyi yürümüyor, düşe kalka gidiyor, özellikle aykırı dillerde o dili iyi bilen bir editör bulmak çok zor, benim tanıdığım editörlerin çoğu İngilizce biliyor, Fransızca, Arapça veya Almanca bilenler de var, ama geri kalan dillerde benim bildiğim kadarıyla editörlük yapan yok denecek kadar az. İşin ideali editörün söz konusu dili en az çevirmen kadar iyi bilmesi ve edebi birikiminin ondan daha üstün olması, çünkü metin hakkında son sözü söyleyecek olan o. İşinin ehli, engin bir edebi bilgiye sahip, yol gösterici ve öğretici editörlerle çalışmak çevirmen için gerçek bir okul işlevi görür, işinin kalitesine doğrudan yansır ve kendini geliştirmesine yardımcı olur. Editörler, bir kitabın ortaya çıkış sürecinde en önemli aktörlerden biri olmalarına rağmen çok az tanınırlar, hatta çevirmenlerden bile az tanınırlar dersek hiç de abartmış olmayız olmaz. Benim okurlara tavsiyem ellerine aldıkları kitabın yazarı ve çevirmeni kadar editörüne de dikkat etmeleri, çünkü iyi bir editörün elinden asla kötü iş çıkmaz.

Sizin için bir metnin “çevrilebilir” olmasının gerekçesi nedir?

Her metin neticede bir fikrin, bir duygu ya da bir düşüncenin yazıya dökülmüş haliyse teorik olarak her dile çevrilebilir, çünkü sadece bir dilde ifade edilebilen, başka dillerde söylenemeyecek bir fikir, duygu ya da düşünce yoktur. Anladığım kadarıyla sorunuzun cevabı bu. Ama eğer sorunuz, bir metnin çevrilmeye değer olup olmamasının esas ölçütü nedir diye ikinci bir soru barındırıyorsa, o zaman bir kitabın yayınlanma sürecine bakmamız gerekiyor: Yurtdışındaki yayınları tarayan yayınevi belli bir kitabın Türkiye’de ilgi göreceğini düşünüp onu yayın programına alıyor. Sonra onu bir çevirmene teslim ediyor. Yani çevirmene bir kitabın çevirisi teklif edildiğinde o kitabın yayın hakkı zaten alınmış oluyor. Bu durumda onun teklife evet ya da hayır demekten başka yapabileceği bir şey yok. Yayınevleri yurtdışında yeni çıkmış ve ajanslar ya da yabancı yayınevleri tarafından kendilerine gönderilen kitapları bazen okuyup değerlendirmem için bana da gönderiyorlar. Ben onlar hakkındaki değerlendirmemi yaparken sadece şunu düşünüyorum: Bu metinde Türk okuru için feyz alınacak bir taraf var mı yok mu, itiraf etmeliyim ki bazen biraz acımasız davrandığım da oluyor. Çünkü bir kitabın çevrilip basılması bütün aşamalarıyla o kadar çok emek gerektiriyor ki, abuk sabuk bir kitabın gereksiz yere Türkçeye çevrilmesine gönlüm razı olmuyor.

Ülke kurulduğu günden beri çevirmenin kontrol altında tutulmaya çalışılmasının, sıklıkla yargılanmasının sebebi ne sizce? Sistem, çevirmenden neden korkuyor?

Sistemin esas korkusu zararlı kabul ettiği fikirlerim ülkeye girip vatandaşlarıyla buluşması ve bu sürece dâhil olan herkesi suçlu görüyor. Yoksa doğrudan çevirmene yönelik bir korkusu ya da tavrı olduğunu sanmıyorum. Sistem rahatsız olduğu bir metnin yayınlanmasından ötürü başka bir ülkede yaşayan ya da çoktan ölmüş yazara ulaşamayacağı için

“

Yayınevleri yurtdışında yeni çıkmış ve ajanslar ya da yabancı yayınevleri tarafından kendilerine gönderilen kitapları bazen okuyup değerlendirmem için bana da gönderiyorlar. Ben onlar hakkındaki değerlendirmemi yaparken sadece şunu düşünüyorum: Bu metinde Türk okuru için feyz alınacak bir taraf var mı yok mu, itiraf etmeliyim ki bazen biraz acımasız davrandığım da oluyor.

“

Yayınevi sayısının artmasının tek başına çevirmene bir zarar vermesi ya da fayda sağlaması söz konusu olamaz. İyi çevirmenler zaten iş bulma sıkıntısı yaşamıyor, hatta birçok teklifi ellerindeki iş yoğunluğundan ötürü geri çevirmek zorunda kalıyorlar.

yayıncı, editör ya da çevirmen, artık kimi bulursa onun üzerine çullaniyor ve böylece benzer bir metin yayınlamayı düşünecek olanlara gözdağı vermek istiyor. Üzerinde baskı hissedenden çevirmen diğer meslek gruplarında olduğu gibi otosansür uygulamaya başlıyor. Otosansür çok yaygın bir şey ve sadece çevirmenle sınırlı değil, yayıncılık dünyasındaki bütün unsurlar ondan payına düşeni alıyor ve suç teşkil etmesinden korkulan sözcük ya da cümleler metnin içinden cımbızla ayıklanıyor. Buna defalarca tanık oldum.

Geçmişe nazaran yayınevi sayısının artmasının çeviriye/çevirmene olan faydası ya da zararı nedir? Ek olarak, ekonomik dalgalanma çevirmeni ne oranda etkiliyor?

Yayınevi sayısının artmasının tek başına çevirmene bir zarar vermesi ya da fayda sağlaması söz konusu olamaz. İyi çevirmenler zaten iş bulma sıkıntısı yaşamıyor, hatta birçok teklifi ellerindeki iş yoğunluğundan ötürü geri çevirmek zorunda kalıyorlar. Biraz düşününce belki uzun vadede şöyle bir zararı olabilir: Ortadaki belli bir pastayı daha çok yayınevinin paylaşmak zorunda kalması eskisinden daha acımasız bir rekabet ortamının doğmasına yol açabilir. Bu durumda kapitalizmin o sihirli çözüm planı devreye girer: “Maliyetleri düşürmek.” Böyle durumlarda ilk el atılan genelde çevirmen payı oluyor, çünkü yayınevleri tarafından en kolay lokma olarak onlar görülüyorlar. Yakın zamana kadar örgütsüz bir meslek grubu olan çevirmenlerin tek başlarına hiçbir mücadele güçleri yoktu. Ancak Çevirmenler Birliği ÇEVBİR’in kurulmasıyla birlikte bu konuda daha güçlü ve kararlı bir mücadele verme yolunda önemli adımlar atılmaya başlandı.

Diğer sorunuza gelince ekonomik dalgalanma çevirmeni de bu ülkedeki her yurttaş gibi çok olumsuz etkiliyor; zira hem herkes gibi alım gücü azalıyor, hem de böyle durumlarda kitap satışları bıçak gibi

kesildiği için geliri azalıyor, yani çift taraflı bir darbe yiyor. Sadece çeviri geliriyle yaşamak zaten zorken içinden geçmekte olduğumuz ekonomik süreçte imkânsıza dönüşüyor.

Hukuki olarak bakıldığında çevirmenin en nesnel sorunları nelerdir? Hak ettiğiniz güvenceye kavuştuğunuzu düşünüyor musunuz?

Bu ülkede kimin ne kadar güvencesi varsa çevirmenin de o kadar var; diğer yandan hukuksal konularda yargı ya da devletle sorun yaşayan çevirmen sayısı diğer birçok meslek grubunun mensuplarına nazaran oldukça az. Ama bu gerçek çevirmenlerin özgürlükler konusundaki hassasiyetini ve mücadele ruhunu hiç etkilemiyor. Çevirmenler kendileri için herhangi bir güvence elde etmekten ziyade ülkemizin hak ve özgürlükler alanında daha ileriye gitmesi için her zaman en ön saflarda mücadele veriyorlar.

“Şu çeviriye bir de benden okusaydınız keşke...” diyebileceğiniz bir metin var mı? Ya da çok beğendiğiniz, okumaktan keyif aldığınız bir çeviri?

Buna benzer bir olayı bizzat yaşadım. Yıllar önce, Meksikalı kült yazar Juan Rulfo'nun Pedro Páramo adlı başyapıtını Tomris Uyar tarafından İngilizceden yapılmış çeviriden okuduğumda çok etkilenmiş, daha önce hiçbir kitapla yaşamadığım duygular yaşamıştım, ama doğruyu söylemek gerekirse onu keşke ben çevirseydim diye bir düşünce aklımdan geçmemişti. Lakin yıllar sonra Doğan Kitap'tan onu İspanyolca aslından çevirmem teklif edilince bir saniye bile düşünmedim. Gelmiş geçmiş en büyük (sayfa sayısı az olsa da) roman olarak gördüğüm bu kitabı o kadar özene bezene çevirdim ki, rahmetli büyük ustaya kesinlikle saygısızlık etmeden, bir eseri asıl metinden çevirmenin ne kadar önemli olduğunu sanırım ortaya koyabildim. Yeri gelmişken son sözüm de bu konuyla ilgili olsun: “Çevirinin çevirisi olmaz, her metin aslından çevrilir.”

“

Meksikalı kült yazar Juan Rulfo'nun Pedro Páramo adlı başyapıtını Tomris Uyar tarafından İngilizceden yapılmış çeviriden okuduğumda çok etkilenmiş, daha önce hiçbir kitapla yaşamadığım duygular yaşamıştım, ama doğruyu söylemek gerekirse onu keşke ben çevirseydim diye bir düşünce aklımdan geçmemişti. Lakin yıllar sonra Doğan Kitap'tan onu İspanyolca aslından çevirmem teklif edilince bir saniye bile düşünmedim.

Ölemediği için yaşamak

Orhan Göksel'in kitabı "Beyhude Kan", ilk kitabı "Salâ'dan 11 yıl sonra Yazılı Kağıt Yayınları tarafından yayımlandı. Orhan Göksel baştan beri şiirlerinde hayattan dolayı ölümü, ölümden dolayı da hayatı daha çok kendine ve o temelde ürettiği kişiselliğine bakarak şiirlerinde sorun ediyor...

Halim Şafak

Johann Hari'nin dediğine bakılırsa insanı ve yaşıyor olmasını sorunlu ve tedirgin/ kaygılı hale getiren temel şeylerden biri etrafımızdaki dünya ve o dünyada nasıl yaşadığımız olabilir. (Kaybolan Bağlar, Çeviri: Barış Engin Aksoy, Metis, 2019) Bu büyük ölçüde yaşıyor olmaya yüklediğimiz ama bir türlü kendimizi yaşamaya ikna edemediğimiz aynı zamanda kendimizi öldürmeye de ikna olmadığımız anlamlarla da ilgilidir. Buradan yaşamamanın insan için ölüm karşısında her zaman bir sorun olduğu düşüncesine de istersek/dilersek gidebiliriz.

Bununla da bitmiyor nasıl bir hayatı yaşıyor, yaşamak zorunda kalıyor olursak olalım ölüm ve düşüncesi karşısında yaşadığımız hayatı sorunumuz olarak da kabul edebiliriz, kabul etmek de zorundayız. Bu hayatla ölüm ve ikisi arasındaki olması muhtemel farklar tartışmaya her zaman açık olsa da ikisi arasında kalmayı kader yaşanması gereken bir ikilem kabul edip bir biçimde yaşamayı sürdürür/sürdürebilir şiiri ya da yazıyı bunun tanığı ve alanı yaparız/ yapabiliriz.

Orhan Göksele ilk kitabı Salâ'da (2007) yaşamayı ve yaşıyor olmasını sorun olarak kabul eden bir şiirin peşinden gittiğinin hatta bunu izlek haline getirmeye çalıştığı ilk ipuçlarını vermiş, tam bir huzursuzlukla ve tedirginlikle belirtilerini ortaya koymuş ve şiirlerinin bu temelde dinsel olanı da kendine dâhil eden bir ruhsallık üretmesine izin vermişti. Şairin ikinci kitabı Beyhude Kan'da da benzer izleklerin ve sorunların peşinden gittiği ve izleklere dönük bu ilgisini de kırk yılı geçen hayatını değerlendirmeye iyice dönüştürdüğü söylenebilir. (2019, Yazılı Kağıt)

“

Bununla da bitmiyor nasıl bir hayatı yaşıyor, yaşamak zorunda kalıyor olursak olalım ölüm ve düşüncesi karşısında yaşadığımız hayatı sorunumuz olarak da kabul edebiliriz, kabul etmek de zorundayız.

‘ÖLÜM DÜŞÜNÇESİNİ YAŞAMANIN İMKÂNI HALİNE GETİRMEK’

Bu, tabii insanın varoluşuna ve yaşıyor olmasına dönük bir tartışmayı da yine bir ikileme şiirin içinde tutmasına yarasa da tam bir arzuyla ve teslimiyetle şiirin sonunu “Oluşum böyledir değiştiremem’ diye getirmek de mümkündür. Başında var olmadığıımız bir dünyanın sonunda da olmamız zaten gerekmiyordur. Yaşamakla ölmek arasında gerçekten bir fark varsa bunu hemencecik ortadan kaldırmaya en azından tartışmaya ikisini de eleştiri ve karşı çıkma konusu etmeye yetebilir. Yanı sıra bu durum ölümlle kurduğumuz düşünsel ve ruhsal ilişkiye rağmen sorunlu da olsa hayat yaşanabilir dememizin ve yaşamamızın nedeni olmaya da eğilimlidir. Bir bakıma kronikleşmeye açık bir ölüm düşüncesi yaşama arzusunu çoğaltıp ölüm düşüncesini yaşamamanın imkânı haline getirebilir.

Bu Orhan Gökse’ın şiirlerinde pek izleri olmasa da ya da şair böylesi bir düşünce yakınlığına ve araştırmasına pek ihtiyaç duymasa da (Bu dediğimiz gerekli olup olmadığı tartışılabilir bir durum olsa da şair olan babası Abdülkadir Budak ve ablası Emel Güz’ün şiirleri için de az çok geçerli olan bir durumdur. Belki de tam burada Hilmi Yavuz’un Abdülkadir Budak Ev Zamanı’nı yayımladıktan sonra Gaston Bachelard’ın ‘Mekânın Poetikası’nı okuyup okumadığını sormasını da hatırlamalıyız) Zygmunt Bauman’ın ölüm düşüncesinin doz doz alınmasıyla ölümden kurtulabileceği düşüncesi ile yakınlıkları olan bir tavır ve yaşama biçimidir. (Ölümlülük, Ölümsüzlük ve diğer Hayat Stratejileri, Çeviri: Nurgül Demirdöven, Ayrıntı,2000) Devamla bu büyük ölçüde ölemeyenin bu yüzden de

yaşayanın, yaşamak zorunda bırakılanın sorun olarak gördüğü ama bir biçimde de yaşadığı hayatıdır.

‘GÖKSEL’İN ŞİİRLERİ, ÖLÜM DÜŞÜNÇESİNİ ÖNCELEMİŞ BİR EĞİLİMİN SONUCU’

Orhan Göksele’in şiirlerini Ziya Osman Saba’dan, Metin Altıok’a, Ahmet Erhan’a daha gençlerden Murat Esmer’e kadar gelen ölüm düşüncesini incelemiş bir eğilimin bir sonucu olarak kabul edebiliriz. Orhan Göksele bireyliği geçen bir kişisellik kendine ve bağlı olarak hayatına daha fazla yönelerek başta oluşturduğu ve insana dönük sorun olarak gördüğü şeyleri daha çok kendine ve yaşadığı hayata ilişkin yüzeyle derinlik arasında gidip gelen bir tartışmaya dönüştürse de bu bir yerden sonra günümüz insanını ve onun yaşadığı şehirleri tartışmakta hatta kimi zaman reddetmekte pek zorluk çekmez.

Bu yanı sıra yukarıda andığımız şairler kadar babası Abdülkadir Budak ve ablası Emel Güz’ün yazdığı şiirlere yakındır/yakın akrabadır. Hatta bu yakınlık özellikle Abdülkadir Budak’ın şiirlerine bakarak biçimsel ve dilsel olan kadar söylemsel olana da işaret eden bir şeye de dönüşür. Anne ise her üç şairin de en yakını ve şiirlerinin ortak noktası ve en önemli öznesidir.

Ne var ki yaşıyor olmak ve ölüm düşüncesi ile kurulan ilişki bir yerden sonra şairin kendinden ve tabii insandan kurtulma, dünyayı insandan kurtarma arzusunun alanı haline de gelir. “İnsan kanser dünya üzerinde”. Bu kendini tam olarak belirginleştirememiş bugün ve bugünkü insan eleştirisine ve karşılığınaya yani insanın

“

Ne var ki yaşıyor olmak ve ölüm düşüncesi ile kurulan ilişki bir yerden sonra şairin kendinden ve tabii insandan kurtulma, dünyayı insandan kurtarma arzusunun alanı haline de gelir. “İnsan kanser dünya üzerinde”. Bu kendini tam olarak belirginleştirememiş bugün ve bugünkü insan eleştirisine ve karşılığınaya yani insanın yabancılaştırmasına tartışmaya dönüşmekte hiç zorluk çekmez.

Çünkü hayat dediğimiz ve yaşadığımız şeyin gerçekten isteyerek yaşadığımız hayat olup olmadığı belirsizdir, çoğu insan için yanıtıdır. Ölüm ya da düşüncesi burada yine çoğunlukla ilgi duyulan hatta gizli ya da değil sevilen bir şeydir ama ikisi de yine yaşamak içindir.

yabancılaşmasına tartışmaya dönüşmekte hiç zorluk çekmez. Günümüz dünyasında artık “İnsana ait olan çok şey artık yabancı”dır. Kimse kendiyle yaşamıyordu”. İnsanın yalnızlığı, yalnız bırakılmışlığı kendiyle ve başka insanlarla ve canlılarla birlikte olmasının/yaşammasının imkânı olmaktan çoktan çıkmıştır. Ve bütün hikâyeye çok uzun zamandır şehirde/şehirlerde geçmektedir. Çünkü şehirde yaşama günümüzde sorun olduğu ölçüde neredeyse bir dayatma haline gelmiştir. Yaşamayı sorun haline getiren şeylerin başında da bugünün teknolojik şehirleri ve orada yaşanan hayat gelir. Şehir her geçen gün otoritenin ve teknolojinin alanı haline gelirken bu birlikte yaşadığımız hapisanede ve periferide oluşturulan gettolarda insanın da başka canlıların da yaşamaya çalışması her geçen gün daha fazla zorlaşmaktadır.

Ama şehirde yaşanmakta olan hayat bu haliyle de çoğunlukla ölümü çağırmasına rağmen hala yaşanabilir ve yaşanması istenen de bir şeydir. Çünkü hayat dediğimiz ve yaşadığımız şeyin gerçekten isteyerek yaşadığımız hayat olup olmadığı belirsizdir, çoğu insan için yanıtıdır. Ölüm ya da düşüncesi burada yine çoğunlukla ilgi duyulan hatta gizli ya da değil sevilen bir şeydir ama ikisi de yine yaşamak içindir. “Hayat seni terk ettiğinde/ Nasıl sevmesin kucak açan ölümü”

Şehirde etraf ya da değer verdiğimiz birkaç kişi ya da başka canlılar, nesnelere ölüme ve ölmeye dair kuşkuları ve arzuları çoğaltırken bir yandan da hayatımızı sürdürmemize, yaşamamıza da neden olurlar. Bu; kalple akıl, arzuyla mantık, hayatla ölüm arasında geçen ikilerin kimi zaman tuhaf bir biçimde birbirinin sır-

daşı olduğu ama kalbin yani arzunun ve yaşamının kazanmasının istendiği ve kazandığı bir ruhsallığı da üreten bir yaşama ve onun tartışmasıdır. Arzu ölümü tembihlerken, aklın asıl yaptığı insan tekinin ürettiği nedenlerin de katkısıyla yaşamayı tercihe zorlamasıdır. “Aklım ne demeli şimdi sana/ Çekil aradan kalbimi rahat bırak” “Kalbim sen bana lazımsın/ Aklım, artık olmasan da olur”

Orhan Göksele baştan beri şiirlerinde hayattan dolayı ölümü, ölümden dolayı da hayatı daha çok kendine ve o temelde ürettiği kişiselliğine bakarak şiirlerinde sorun ediyor. Bu noktada insana ve onun kötücülüğüne dönük vurgularına rağmen bireyliğini toplumsal olana onun kendini politikleştirmeye eğilimli sorunlarına ve o temeldeki bir dünyaya da pek açmıyor. Böylelikle şiir, şairin şehir/ler vurgusuna rağmen büyük ölçüde mekânsızlaşıyor. Burada ilginç ya da sorun olarak kabul edilebilecek olan şey de bunun dilsel ve söylemsel bir değişim ve dönüşüme pek yol açmaması şairin daha çok geçmiş şiirin kolay biçiminde diremesidir.

Kuşkusuz hayat ve ölüm karşısında böyle bir şeyi yani biçimi sorun olarak görüp tartışmak zorunda da olmayabiliriz ama ikisini tartışmayı ilerletmenin ve daha etkili hale getirmenin ve daha iyi anlatmanın, anlamının yolu sözcüklerin ve dizelerin ifade yeteneğini daha da güçlendirmek sözcükleri çağrışımsal olana sonuna kadar açmak da bir ihtiyaçtır. Bu da biçimsel olanı geriletmeyle ve egemen olmaktan çıkarmakla mümkün olabilecek bir şeydir. Orhan Göksele baştan beri bunu ihtiyaç olarak pek görmediğinden ya da öyle görüldüğünden söylemsel ve biçimsel olarak aynı şiiri

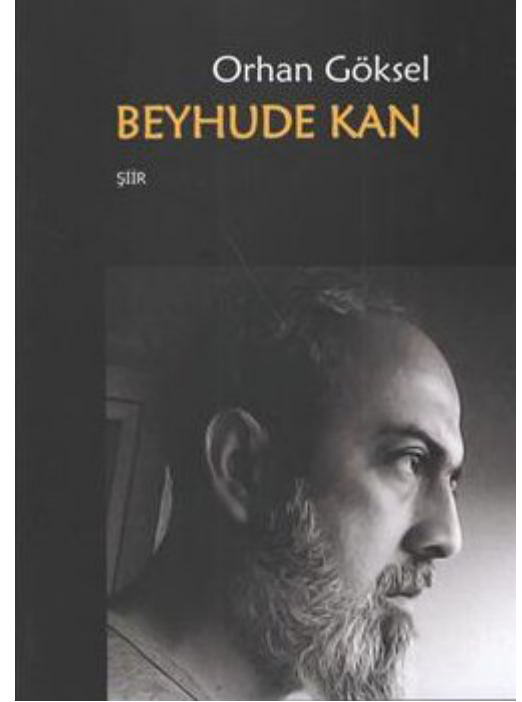
“

Kuşkusuz hayat ve ölüm karşısında böyle bir şeyi yani biçimi sorun olarak görüp tartışmak zorunda da olmayabiliriz ama ikisini tartışmayı ilerletmenin ve daha etkili hale getirmenin ve daha iyi anlatmanın, anlamının yolu sözcüklerin ve dizelerin ifade yeteneğini daha da güçlendirmek sözcükleri çağrışımsal olana sonuna kadar açmak da bir ihtiyaçtır.

aynı dilde çoğaltarak yazmayı sürdürüyor. Şairin şiirlerinin bu haliyle de meramlarını az çok ifade ettiklerini ve durumunu yansıttıklarını söylemek mümkünse de bugün karşısında söz konusu şiir dilinin ve biçiminin ne yazık ki etkisiz kaldığını ve okuru kendine çekmekte zorluk çekebileceğini yazabiliriz.

Buraya kadar belirtilenlere rağmen bugünde yaşamayı sürdürdüğümüz yani yaşamaktan başka bir şey yapamadığımız hayat karşısında o hayata yönelik şiir başta olmak üzere hangi biçimde ve türde ifade edilirse edilsin yazılıp söylenenlerin biçimsel ve söylemsel zaafı ve eksiklikleri aşan bir öneminin olduğunu düşünüyoruz.

Ölümden dolayı yaşamamız ve bu yaşamamızın beyhude olma ihtimali karşısında şairin “Hayata adına koyan ölümden başka nedir” sorusu karşısında okurun Beyhude Kan’ı dönüp baştan bir daha okumak dışında ikinci bir seçeneği yoktur.

Beyhude Kan, Orhan Göksel, 61 syf., Yazılı Kağıt Yayınları, 2019.

Şair ile Kurtarıcı: Schelling ile Paul Eluard

Schelling, özgürlüğün öteki kavramlardan bağımsız bir şekilde var olamayacağından bahsederken; Eluard'ın bu kavramı yaşamın biricik gayesi haline getirdiğini görebiliriz.

Roman Karavadi

“

Oluş sürecinde neden/sonuca bağımlı olup; varlığı bakımından bağımsız olan yaşam, Schelling'e göre bize özgürlük kavramının en yalın örneğini verir. Tür ve birey arasında bir temsil ilişkisi vardır. Tekil birey sadece oluş ve gelişim süreci bakımından bağımlıdır. Kendisi, kendi varoluşu bakımından özgürdür.

Schelling'e göre özgürlük olgusu his olarak her bireyde dolaysız bir iz bırakmıştır ama kavram olarak ele alındığında ondan açık ve kolay bir şekilde bahsedebilmek kolay değildir. Bir yapı içinde düşünür Schelling bu kavramı ve hiçbir kavramın öteki kavramlardan bağımsız bir şekilde var olamayacağından bahseder. Bu tür bir zorunlulukla, felsefi sistem ile özgürlük kavramını bağdaştırmayı felsefenin en temel görevi adleder. Ona göre özgürlük kavramı felsefi sistemin merkez noktalarından biri olmalıdır. Bu nokta, doğru ilkelerden yola çıkıldığı takdirde anlaşılabilir. Ancak hiçbir koşula bağlı olmaması gerektiği düşünülen özgürlük kavramını, bir sistemde düşünmenin ne kadar anlamlı olabileceği de sorar.

Paul Eluard'ın “Özgürlük” şiirinde bu kavramın, canlının yaşamının tüm ayrıntılarına ve geneline nasıl nüfus ettiğini hatta yaşamı özgürlükle bir tutulduğunu; yaşamın biricik gayesi haline getirildiğini görebiliriz. Okul defterinden tüfeklere, aydan hıncahınç meydanlara, yokluktan ölüme her yerde gördüğü özgürlükten bahseder Eluard bu şiirde; özgürlük için doğduğunu söyler. Özgürlüğü yaşamla, yaşamın doğal akışıyla (doğal olmayan, organik olmayan bir tutumu mümkün müdür yaşamın?) bir tutması Schelling'in özgürlük anlayışıyla benzeşir. Peki bu derece neden sonuç zincirine ve dış etkenlere bağımlı bir yaşamda birey nasıl özgür olabilir?

‘TEKİL BİREY KENDİ VAROLUŞU BAKIMINDAN ÖZGÜRDÜR’

Oluş sürecinde neden/sonuca bağımlı olup; varlığı bakımından bağımsız olan yaşam, Schelling'e göre bize özgürlük kavramının en yalın örneğini verir. Tür ve birey arasında bir temsil ilişkisi vardır. Tekil birey sadece oluş ve gelişim süreci bakımından bağımlıdır. Kendisi, kendi varoluşu bakımından özgürdür. Belirli varoluş katmanları içinde var olan otonom varlık; oluş süreci ve nedeni bakımdan

dışına ve içine yani kendini belirleyen katmanlara ve sebebi olduğu alt katmanlara bağımlı olsa da belirli bir anlamda özgür olma olanağına sahiptir. Bu özgürlük var olan şeyin kendi sınırları içinde, bilinçte meydana gelen bir iç ve dışa karşı aldığı tutum meselesidir.

Özgürlük kavramı felsefe ve teoloji tarihi boyunca iyilik ve kötülük problemi üzerinden değerlendirilmiştir. Varolan bireyin iyiliği veya kötülüğü seçmesi ya da ona sürüklenmesi üzerinden geliştirilen özgürlük teorileri; neden/sonuç ilişkisi göz önünde bulundurulduğunda bir çıkmaza girer. Mutlak varlık yani kadir-i mutlaklıkla çelişen, yaratılmış olanın özgürce kötüyü seçme eylemine Schelling; kendinden önceki felsefi ve teoloji geleceğini eleştirerek yeni bir özgürlük anlayışı sunar. Aslında bulduğu çözüm olan 'varoluş zemini', iç dış paradoksu düşünüldüğünde mekan problemine getirilmiş tanrıyı da kapsayan ek bir dış yaratmak olarak yorumlanabilir. Getirilen çözüm, insanın tini ile tanrı arasındaki ilişkiyi düzenler ve tanrının 'nasıl olup da kötüye izin verdiği' sorusunu yanıtlar. Ama iç ve dış problemi, kapsanma, neden/sonuç ilişkileri düşünüldüğünde bütün bu kavramlardan bağımsız bir özgürlük anlayışının nasıl olabileceği halen net olarak ortaya konabilmiş değildir. Biyolojik anlamda varolanı 'kendi sınırları içinde kendini idame ettirebilen' bir varlık olarak tanımladığımızda sınır kavramı tikel varlıkları, çoğulluğu ve bu varlıkların tinini veya bilincini tutan/ oluşturan ; refleksiyona ve özbilince sebep olan çizgiler olarak düşünülebilir. Böyle bir sınırlar çokluğunda her kendi içine kapanmış yani bir bilince dönüşmüş olan sınır veya küme mantıksal olarak başka bir bütünselliğin içinde barınıyor olmak zorunda gibi görünmektedir. Buradan hareketle içeri ve dışarı doğru yayılan bir sınırlar/ mekanlar/ otonom varlıklar

“

Biyolojik anlamda varolanı 'kendi sınırları içinde kendini idame ettirebilen' bir varlık olarak tanımladığımızda sınır kavramı tikel varlıkları, çoğulluğu ve bu varlıkların tinini veya bilincini tutan/ oluşturan ; refleksiyona ve özbilince sebep olan çizgiler olarak düşünülebilir. Böyle bir sınırlar çokluğunda her kendi içine kapanmış yani bir bilince dönüşmüş olan sınır veya küme mantıksal olarak başka bir bütünselliğin içinde barınıyor olmak zorunda gibi görünmektedir.

sonsuzluğuyla yüz yüze geliriz. Bu varlıkların, kümelerin kendi aralarındaki ilişkileri bağlamında da özgürlük düşünölmek zorundadır. Çokluk kavramı yani varlıkların birbiriyle olan ilişkileri özgür irade denilen olguyla en çok bağlantı içinde olan belirleyici kavramlardan biridir.

‘GERÇEK ÖZGÜRLÜK, KENDİ ÖZGÜRLÜĞÜNDEN KAÇAMAMA DURUMU OLARAK GÖRÜLEBİLİR’

Schelling ‘İnsanın yaşamını belirleyen karar zamanın içinde değil sonsuzlukta alınır’ der. Bu ifadede, çokluk kavramlarımız sebebiyle (iç-dış döngüsü özellikle) anlamakta güçlük çekilen sonsuzluk olgusuna ve mutlak olan bir bilince gönderme olduğu düşünölebilir. Zamansallık ve mekansallık, sonluluk/zorunluluk demektir ama aynı zamanda Zenon’un gösterdiği gibi kendi içinde sonsuzluğu da taşıyarak var olan kavramı yok edip saçma bir duruma sürükler bizi. Sınırlılıkta herhangi bir özgür seçim yapmak olanaksız gözökmektedir: Bu olsa olsa var olanlar arasında bir seçim yapmaktır. Bu yüzden ‘ebediyet’ kavramı, gerçek bir özgürlük için en önemli koşul gibi durmaktadır. Belki de gerçek bir özgürlük, belli bir tür zorunluluğu yani ‘kendi özü neyse o olma, kendi özgürlüğünden kaçamama’ durumu olarak görölebilir. Paul Eluard’ın her yerde gördüğü, damarlarında hissettiği, haykırdığı ve kaçamadığı özgürlük tam olarak böyle bir özgürlüktür.

İnsan Özgürlüğünün Özü Üzerine,
F.W.J von Schelling, Çeviri: Mehmet Barış Albayrak, 112 syf., Ayrıntı Yayınları, 2017.

Hatırlamalar, yanılsamalar ve yalanlar

Antropolog Marc Augé'den hatırlama, unutma ve kimlikler üzerine roman formunda bir değini olan "Biri Sizi Bulmaya Çalışıyor" okurla buluştu. Augé kitapta, karakterler aracılığıyla su yüzüne çıkan anılardaki hakikatleri ve yalanları gündeme getiriyor.

Kaan Egemen

Etnik-kurmaca üstadı Marc Augé, gündelik yaşamdan hareketle hatırlama, unutma, bellek ve zaman gibi temalar etrafında metinler kaleme alıyor. Augé'nin metinlerindeki karakterlerin çoğunun bir ayağı geçmişte, diğeri bugünde. Sakin sessiz ilerlemekle birlikte hayatın bam teline dokunan konulara yoğunlaştığı kitaplarında yazar, insanın var oluşu ve onun dışında akan yaşamı edebî bir dille anlatırken antropologluğundan gelen bilgi birikimini okura tepeden bakmadan satır aralarına yerleştiriyor. Bütün bunlar ise bir anlam arayışına denk geliyor. Anıları ve unutulmaları birer anlatı hâline getiren Augé, Biri Sizi Bulmaya Çalışıyor'da yine hatırlama, unutma ve kimlik ekseninde geçmiş-bugün bağlantısı kurarak Julien ve Claire isimli iki ana karakterin sohbetine dâhil ediyor okuru.

SORULAR VE İTİRAFLAR

Eski Amerikan filmlerine meraklı emekli edebiyat öğretmeni Julien, defalarca izlediği Casablanca'nın bir gösterimi sonrasında Claire isimli psikologla karşılaşılıyor. Kısa sürede Claire'in, adını veremeyeceği bir kişiye aracılık ettiğini öğrenen Julien, genç kadını kıramıyor ve hayatını anlatmaya başlıyor. Üstelik onunla konuşmaktan keyif aldığı hissettikçe daha derine inip hatıralarının kapısını ardına kadar açıyor.

Soru-yanıt şeklinde ilerleyen konuşma sırasında Paris'te, 1940'lardaki direnişte, Fransa'nın kurtuluşu sırasında, Cezayir Savaşı günlerinde ve 1968'de neler yaptığını tüm ayrıntılarıyla anlatan Julien, konunun dönüp dolaşıp 1960'ların sonuna gelmesinden kuşkulanınca soru soranla yanıt veren yer değiştiriyor. Tıpkı geçmişle bugünün, karşılaşmalar sayesinde yer değiştirmesi gibi...

İtiraflara dönüşen konuşma sırasında Julien'in kurduğu birkaç cümle, âdeta anlatının gidişatını be-

liriyor: “Hayatımda birkaç karşılaşmam oldu. İnsanlarla, manzaralarla, anlarla. Her birinden sonra artık ben, aynı ben değildim (...) Her biri gidişatımı hafifçe saptırıp yeniden yönlendirdi. Bir karşılaşma yarın ya da yakında veya belki birazdan gerçekleşir, bu minik ama eli kulağında değişimin kesinliği sayesinde hayatta kalırım ancak.”

MUAMMALI BELLEK

Claire’in soruları ve Julien’in yanıtlarının gelip dayandığı nokta arayış. Claire, geçmişe giderek hayatındaki karanlık noktaları aydınlatmaya uğraşiyor, Julien ise soruların kendisine çağrıştırdıklarıyla geçmişini hatırlıyor. İkiliyi buluşturansa bugün. An ve anılar hikâyeye dönüşüyor, işin içine hatırlamalar, yanılsamalar ve yalanlar giriyor. Var olan ile kurgulanan geçmiş karşı karşıya gelirken unutulmuş geçmiş, kurulan geleceğe işaret ediyor.

Julien ve Claire’in konuşmasını zamanlar arasındaki bir seyahat olarak kurgulamış Augé. Belli anlarda geçmişin mükemmel sanılan vakitlerine sabitlenme, belli anlarda ise buradan kopuş (ya da kurtuluş) çıkıyor okurun karşısına. Kısacası yazar, bir kez daha belleğin o muammalı ve merak uyandıran tarafına odaklanıyor.

Unutmayı, hatırlamayı, mekânları, kişileri, olayları, soru ve yanıtları sinemayla birleştirip bir tür akış oluşturan Augé, meydana gelen boşlukları doldurmaya uğraşan, bunların peşinden giden karakterler aracılığıyla su yüzüne çıkan anılardaki hakikatleri ve yalanları gündeme getiriyor Biri Sizi Bulmaya Çalışıyor’da. “Geçmişte kalan ve kimsenin canlandırmak istemediği hikâyeler”in ağırlığına odaklanan yazar, “imkânsız hatıralar”ın sokaklarında gezdiği karakterlerle yan yana durmaya davet ediyor okuru.

Hayatla uzlaşma: **SOLO**

Rana Dasgupta'nın romanı "Solo" Metis Yayıncılık tarafından yayımlandı. Dasgupta kitapta, "Yüz yaşındaki münzevi bir Bulgar hayata ve dünyaya nasıl bakar?" sorusuyla yola çıkıyor.

Beril Eyüboğlu

Rana Dasgupta'nın SOLO adlı romanı yayımlandıktan dokuz yıl sonra ülkesi Hindistan'da Rabindranath Tagore Edebiyat Ödülü'ne layık görüldü. Bu saygın ödül, dünya barışının, edebiyatın, sanatın ve eğitimin gelişmesine katkıda bulunduğu; hoşgörü ve uyumu teşvik ettiği düşünülen, ayrımcılığa karşı eserlere verilmekte.

Romanının dokuz yıl sonra yeniden hatırlanmış olmasından memnurluk duyduğunu belirten Dasgupta törendeki konuşmasında, "Çağımızın, gerek manevi değerler, gerekse siyasi etik açısından Tagore'un yaşadığı dönemden öğreneceği çok şey var," demiş.

SOLO'yu Metis Yayınları için 2010'da çevirmeye başladım, Aralık 2011'de yayımlandı. Tagore Ödülü'nü aldığını duyunca bende iz bırakmış olan kimi bölümlerini yeniden okumak geldi içimden. Kitabın ilk sayfalarında romanın kahramanı Ulrich, yaklaşık yüz yaşında, ömrü paramparça olmuş bir âmâ olarak karşımıza çıkar. Komşularının yardımseverliği sayesinde hayata tutunmaya çabalarken, kimi gerçek kimi kurmaca hatıralarla doludur zihni.

Yirminci yüzyılın başında, Bulgaristan Osmanlı egemenliği altındayken, varlıklı bir ailenin oğlu olarak Sofya'da dünyaya gelen Ulrich'in babası, Viyana – Konstantinopolis demiryolu hattının inşasından sorumlu, idealist bir mühendistir. Ulrich'in ise müziğe eğilimi vardır. Annesiyle birlikte Grand Rue de Perâdaki Herr Stern'in Odeon plak mağazasına gittiklerini hatırlıyor. "Ulrich'i büyük Türk tambur ustası Cemil Bey'in musikisiyle tanıştıran Herr Stern'di; Ermeni ve Yunanlı musikişinaslarla Mısırlı şarkıcıları da onun sayesinde tanıyıp sevdi." SOLO'da unuttuğum sahnelerden biri, Ulrich'in keman çalmasına karşı babasının gösterdiği şiddete varan tepki olmuştu. Müziğe bağlanırsa hayatını mah-

“

Kitabın ilk sayfalarında romanın kahramanı Ulrich, yaklaşık yüz yaşında, ömrü paramparça olmuş bir âmâ olarak karşımıza çıkar. Komşularının yardımseverliği sayesinde hayata tutunmaya çabalarken, kimi gerçek kimi kurmaca hatıralarla doludur zihni.

vedeceği düşüncesiyle, kendisine bir konser vermeye heveslenen oğlunun kemanını kaptığı gibi ateşe atmış, küçük çocuğun uzunca bir süre babasına da, müziğe de kinlenmesine sebep olmuştu.

Bulgaristan'ın bağımsızlığını kazanmasının ardından patlayan Balkan Savaşları ve I. Dünya Savaşı bu despot babanın hayal kırıklığına uğramasına yol açar. Ulrich 1920'lerde, annesinin teşvikiyle kimya endüstrisinin geliştiği Almanya'ya gider, Berlin Üniversitesi'ne yazılır. Plastik sanayisine büyük ümitlerin bağlandığı yıllardır. Berlin aynı zamanda Bertolt Brecht, Marlene Dietrich, Fritz Lang gibi sanatçıların da şehridir. Ulrich'i bu şehrin büyümesi mest eder. Ancak aile yoksul düştüğünden öğrenimini tamamlayamadan Sofya'ya geri dönmek zorunda kalır.

'AVRUPA'NIN TÜM ACILARI BULGARİSTAN BAĞLAMINDA ANLATILDI'

Dasgupta'nın çok katmanlı romanı ağırlıklı olarak Bulgaristan'da geçer. Neden Bulgaristan? Bana kalırsa, Avrupa'nın yirminci yüzyıl tarihi, tüm acıları, felaketleri ve heyecanlarıyla Bulgaristan bağlamında anlatılmak istenmiştir. Rus Çarlığı, Avusturya-Macaristan İmparatorluğu gibi güçlü devletlerin arasına sıkışmış olan Bulgaristan, yirminci yüzyılın başında Osmanlı egemenliği altındayken, 1908'de bağımsızlığına kavuşur. Bunu Balkan Savaşları ve I. Dünya Savaşı izler. Halk yokluk içindedir ve savaşa karşı genel bir muhalefet vardır. 1918'de Çiftçi Partisi'nin önderliğinde askeri birlikler cepheyi terk eder. Bulgaristan savaşı kazanan güçler tarafından silahsızlandırılır ve ağır bir savaş tazminatı ödemeye mahkûm edilir. 1923'te ülkenin birçok yerinde silahlı ayaklanmalar başlar. Önderleri arasında Georgi Dimitrov'un da bulunduğu bu ayaklanmalar şiddetle bastırılır.

“

**Neden
Bulgaristan? Bana
kalırsa, Avrupa'nın
yirminci yüzyıl
tarihi, tüm acıları,
felaketleri ve
heyecanlarıyla
Bulgaristan
bağlamında
anlatılmak
istenmiştir.**

1925'te Sofya'daki Sveta Nedelya Katedrali'nde patlayan bir bomba yüzlerce kişinin ölümüne ve yaralanmasına yol açar. Kitapta bu olay, "Aziz Nedelya Katedrali'nde bir bomba patladı ve Bulgaristan'da zamanı önce ve sonra olmak üzere ikiye böldü" diye aktarılır. Ulrich bu katliamın tanığıdır. II. Dünya Savaşı'nda Bulgaristan Almanlar'ın yanında yer alırken Naziler'e karşı direniş hareketi de güçlenir. Savaş sona ermeden Bulgaristan, Müttefikler'in safına geçer. 9 Eylül 1944'te Kızılordu Sofya'ya girer ve büyük bir coşkuyla karşılanır. 28 Ekim, 1944'te ateşkes ilan edilir. Yönetim el değişir. 1946 Eylül'ünde yapılan referandumda halkın yüzde 92'si Bulgaristan'ın Cumhuriyet olması yönünde oy kullanır. Kral II. Simeon ve Kraliçe bu oylama sonucu ülkeyi terk eder. Georgi Dimitrov başkan olur.

Bulgaristan hammaddeden yoksun, yoksul bir ülkedir. Ancak hızla sanayileşmesi gerektiğine karar verilmiştir; sosyalist ülkeler içinde kimya sanayii-ne öncülük edecektir. 1920'lerde Almanya'da kimya eğitimi almış, ne var ki ailenin yoksullaşması yüzünden eğitimini yarıda bırakıp Sofya'ya dönmek zorunda kalmış olan Ulrich'e köhne bir fabrikayı yeniden çalıştırma görevi verilir. O dönemde Sofya'nın dışında muazzam fabrikalar ve elektrik santralleri kurulur.

'DASGUPTA, SÜRECİ İKONİK BİR DİLLE ANLATIYOR'

Dasgupta bu süreci ironik bir dille anlatır, "Parklar sabık hainlerin bronz heykelleriyle donatıldı ve tüm hikâyeler tersyüz edildi. Vatan haini ilan edilen şair ve ressam Geo Milev'in resimleri posta pullarını süsledi, şiirleri ders kitaplarına girdi. Ölüm cezası verilerek infaz edilen Başbakan Stamboliyski'nin heykeli ise opera binasının önüne dikildi. (...) Yasaklardan müzik de payını

aldı. Cazın yasalara aykırı olduğu ilan edildi; aynı zamanda Türk müziği, Çıgan müziği, Arap müziği ve Ulrich'in çocukken dinlediği hemen her tür müzik yasaktan nasibini aldı.”

Ulrich bir bahaneyle emekli edildikten sonra Bulgaristan'ın kimyasal bir felaket içinde olduğunun farkına varır. “Akarsulara cıva ve kurşun karışmıştı, ırmaklar radyoaktif uğultularla akıyordu. Karadeniz kıyısında balıklar can çekişirken, her geçen yıl ormanlar ve ekilebilir alanlar yok oluyordu.”

‘HAYAT VE HAYALLER’

SOLO iki bölümden oluşuyor: Hayat ve Hayaller. Birinci bölümün başlıkları kimyasal elementler, ikinci bölümünkilerse ihtiyozor, denizineği gibi garip deniz canlıları... Bu bölümde 90'larda, komünizmin çöküşünün ardından birbirinden çok farklı kişiliklere sahip üç gencin, daha çok Gürcistan ve New York'ta geçen hayal ürünü, ancak gerçeklerle örtüşen maceralarını izliyoruz. Bir zamane gangsteriyle evlenmeyi seçen Hatuna, yeni dünya düzenine uymayı reddeden şair kardeşi İrakli ve dâhi bir müzisyen olan Boris... Görmüş geçirmiş yaşlı bir münzevi olarak beliren Ulrich ise zaman zaman New York'ta onların izini sürüyor. ” İnsan ömrü belirli bir mekân ve belirli bir zamanla sınırlıdır, ama azımsanmayacak bir fazlalık artakalır. Bu fazlalığı hayallerimize istif etmeyip de nerede saklayacağız?”

Yabancılaşmanın ve maddi hayatın yetersizliğinin destansı bir anlatımı olan SOLO'yu yeniden okuduğumda, sıcaklığını ve yazarın insanlıktan hâlâ ümidini kesmediğini sevinerek fark ettim. “So-i-ne... Çok eskiden duyduğu Japonca bir sözcüktü. İfade ettiği duygunun karşılığı yaşlı adamın dilinde yoktu. Bir bebeği kollarında tutmanın verdiği eşsiz haz...”

Solo, Rana Dasgupta, Çevirmen: Beril Eyüboğlu, 356 syf., Metis Yayınları, 2011.

Ağlamak

Ağlamak, bazen insanın kendisiyle hesaplaşmasının diliyken bazen de kurumsallaşmış bir etkinliktir. Bazen yaşamın anlam kazanması için ölenle ölmek gerekir; “Şairin ölümü bir doğumun başlangıcıdır.”

Salih Bolat

Bazı ağlama durumları insanda öfke duygusu uyandırırken, bazıları da büyük bir travmaya neden olabilir.

Ağlamanın çeşitli durumların sonucu ya da göstergesi olduğu söylenir: Stresin azaltılması, empati ve şefkat gösterilmesi, acı duyulması ya da ilgi çekmek isteğinin yansıtılması hatta mutluluğun gösterilmesi... Ağlamak, farklı kültürlerle göre insanın zayıf ve güçsüz görülmesinin nedeni, utanç ve pişmanlık duygusunun dışavurumu, kendini kutsal saydığı güçlere adanmış olmanın bir davranışı olarak da yorumlanabilir. Ancak ağlamak, bazen insanın kendisiyle hesaplaşmasının dilidir de. Bu bağlamda “kendi derdine yanmak”, kabul edilmiş bir hatanın onaylanmasıdır. Ne var ki “iç kan ağlamak”, korkunç bir çaresizliğin, çıkışsızlığın ve haklılığını ifade edememiş olmanın gizli davranışıdır, denebilir. Sahtekârlığın, iki yüzlülüğün ve alçaklığın göstergesi olan “timsahın göz yaşları” ndan söz etmeyeceğim.

Bazı ağlama durumları insanda öfke duygusu uyandırırken, bazıları da büyük bir travmaya neden olabilir. Örneğin annenin ağlaması bir çocuk için onu üzen “şey” e karşı öfke uyandırırken, babanın ağlaması büyük bir yıkım, büyük bir acıma duygusu uyandırabilir. Babasından hoşlanmayan bir insan bile, babasının ağladığını gördüğü zaman, onu sevebilir. Demek ağlamanın bağışlatıcı bir özelliği de var. Bazı insanlar çok zor ağlarken, bazıları da çok kolay ağlar. Örneğin benim annem çok kolay ağlayan bir kadındı. Etkileyici bir türkü dinlese, duygusal bir öykü dinlese, acıklı bir Yeşilçam filmi izlese, gözünde bir hatırası canlansa ya da (en çok olduğu gibi) annesini ve babasını hatırlasa hemen ağlardı (bana da ondan miras kalmış bir özellik). Steinbeck’in, İnci adlı romanını, orta birinci sınıftayken anneme okumuştum ve o sürekli ağlayarak dinlemişti. Bu nedenle annemin ağlaması, evin içinde sık karşılaştığımız bir durumdu. Çok etkilenmesek bile o ağlarken susardık. Hüzünlü bir saygı duyardık. Oysa babamın ağladığına hayatımda bir kez tanık oldum.

Sekiz-dokuz yaşındaydım. Küçük kardeşim, bir buçuk yaşındayken ağır hastalandı. Bir yaz günü, Adana'daki evimizin avlusunda, asmalı kameriyenin altında oturuyorduk. Korkunç bir Akdeniz sıcağı vardı. Dut ağacında cırcır böcekleri ötüyordu. İlerideki çam ağaçlarında kumrular dem çekiyordu. Sessiz, yalnız bir Haziran ya da Temmuz öğlesi idi. Birden annem çığlık attı. Yanında yalnızca ben ve dizinde salladığı kardeşim vardı. Korkmuştum. Annem çaresizlik içinde çırpınmaya başladı. Dizlerinde yatmakta olan güzel bebeğimizin, kardeşimin gözlerinde tuhafılık gördüm. Annemin çığlığına komşu kadınlar koşup geldiler. Kardeşimi kaybetmişiz. Bana, “hemen git, çabuk babana haber ver” dediler. Babamın iş yerine nasıl gittiğimi hatırlamıyorum. Ancak babamla birlikte, hızlı hızlı yürüyerek eve doğru gelirken, babamın ağladığını çok net hatırlıyorum. O dev, her şeyi bilen, güçlü, koruyucu adam ağlıyordu. Bacaklarına sokulmuş, yürüyordum. Daha çok sokuldum, bir elimle pantolonuna tutunuyordum. Ona alttan bakıyordum ve o hiç bana bakmadı. Bisiklet Hırsızları filminden bir sahne gibi. Eve kadar sessizce ağladı. O günden sonra babamın ağladığını bir daha görmedim.

Ağlamak eyleminin, bir toplu törenin, mistik bir yakarışın ya da mitolojik bir pişmanlığın göstergesi olarak da kullanıldığı bilinir. Özellikle bazı tarikatlar, bu bağlamda “gözyaşı geceleri” düzenlerler. Bu davranışları, güya tanrıya herkesten çok daha yakın olduklarının örtük bir iddiasıdır. Bu anlamda ağlamak, artık kurumsallaşmış bir etkinliktir. İçeride dönüktür ve kolektif bir eylem olarak bireysel duyarlılıkta pek karşılığı aranmaz. Burada, o toplulukla birlikte gözyaşı dökmek, mümkün olduğunca topluluk içinde eriyip yok olmak önemlidir. Oysa bireysel yaratma anlarında (resim yapma, beste yapma, roman-şiir yazma vb) sanatçının ağlaması, yaptığı iç yolculukta epey derinlere gittiğini gösteren bir davranıştır. Yapıtına son derece yoğunlaştığının bir göstergesidir de. Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun, bir Bulgar ressam arkadaşını ziyaretini anlattığı bir yazısını hatırlıyorum. Arkadaşının evinin açık kapısından girdiğini, üst kattan gelen sese yöneldiğini, arkadaşının ağlayarak resim yapmakta olduğunu gördüğünü ve bir süre onu sessizce izlediğini anlatır.

“Anası ağlamak”, eziyet çekmek, zorluk çekmek, çok uğraşmak, çaba sarf etmek anlamlarına gelse de, “ağlarsa anam ağlar, gerisi yalan ağlar” sözü hatırlanırsa, acınacak durumda olmak, şefkate ihtiyaç duymak olarak da anlaşılabilir. Ağıt Toplumunu kimin kitabının adıydı? Evet, Adnan Binyazar'ın bir kitabının adı. Hatırladığım kadarıyla kitabın tanıtım cümlelerinin bazısı şöyleydi: “Ağıt, bir duygu seli gibi, acıyı yüreklere yayar. Ağıt acı çekmenin toplumsallaşmasıdır. Öz benlikte gelişen bir duygudur. Güçsüzlükten güç alma törenidir. Bilgiyle beslenmeyen ağıt, halkı zorbalığa sürükler. Oysa, halkların bilgiden öte güçleri yoktur. Bilgi kuvvettir! Türkiye yüzyıllardır, ağıt toplumundan bilgi toplumuna geçmenin sancısını çekiyor.” Evet, son derece katılıyorum, “Ağıt, insanımızın yaşam gereğidir, duyarlığı, değer verme

erdemidir; direncinin ezgiye dönüşen bilincidir. Ağıt, ölüm üzerine söylenir. Yaşlı ölümlerinde ağıda sessizlik egemendir, şîwan'a durulmaz. Ama bir yiğit vurulmaya, bir gelin murada ermeden uçup gitmeye görsün, yalnızca kadınlar ağlamaz, kurtlar kuşlar, dağlar taşlar ağıda durur." Demek, "acı durumlarında insanları topluca üzölmeye teşvik etme, acı bilinci oluşturma" diyebileceğimiz "ağıt" kültürü, "güçsüzlükten güç alma" töreni oluyor. O zaman, bir şair-yazarın yıllar önce söylediğini hatırladığım, özellikle sol edebiyata yönelik olarak söylediği, "Türk şiiri ölü sevicilikten vazgeçmelidir" sözü, bizim toplumsal kültürümüze göre biraz "varoluşçu" ve biraz da "nihilist" kalıyordu. Çünkü Albert Camus'nün ünlü, varoluşçuluğun roman diliyle ifadesi diyebileceğimiz Yabancı adlı romanının kahramanı "Meursault", annesinin öldüğünü haber aldığıında hiç orali olmaz ve sinemaya gider. Elbette o şair-yazarın böyle bir davranışı önerdiğini düşünmüyorum ancak Filistinli şair Mahmut Derviş'in şiirlerindeki patlayan bombalardan, tel örgülerden sıkıldığını söyleyen bir Fransız okura verdiği yanıt çarpıcıdır: "Siz de her gün işinizden, okulunuzdan evinize gidip gelirken tel örgüleri geçmek, patlayan bombalardan korunmaya çalışmak zorunda kalsanız, şiirlerinizde bunları kullanmak zorunda kalırsınız."

2 Temmuz trajedisinden birkaç gün sonra, bir gazetenin hafta sonu dergisinin yöneticisi olan kişiyi telefonla aramış ve o haftaki dergide, Sivas'ta katledilen şair arkadaşlarımızın şiirlerine yer verilmesini önermişim. Yöneticinin beni hayretler ve üzüntüler içinde bırakan cevabını hiç unutamam: "Ölenle ölmmez" Hayır, bazen yaşamın anlam kazanması için ölenle ölmek gerekir. Yunan şair Seferis, ölen bir şair için yazdığı yazıya şu cümleyle başlamakta haklıydı: "Şairin ölümü bir doğumun başlangıcıdır".

“

Yöneticinin beni hayretler ve üzüntüler içinde bırakan cevabını hiç unutamam: "Ölenle ölmmez" Hayır, bazen yaşamın anlam kazanması için ölenle ölmek gerekir.

Bu bağlamda aşağıdaki şiiri sizlerle paylaşmak istiyorum:

ÜÇ KEZ SENİ SEVİYORUM DİYE UYANDIM

Üç kez seni seviyorum diye uyandım
Tuttum sonra çiçeklerin suyunu değiştirdim
Bir bulut almış başını gidiyordu görüyordum

Sabahın bir yerinden düşmüş gibiydi yüzün

Sokağı balkonları yarım kalmış bir şiiri teptim
Sıkıldım yemekler yaptım kendime otlar kuruttum
Taflanım! diyordu bir ses duyuyordum

Cumhuriyetin ilk günleri gibiydi yüzün

Kalktım sonra bir aşağı bir yukarı dolaştım
Şiirler okudum şiirlerdeki yaşa geldim
Karanfil sakız kokan soluğunu üstümde duydum

Eskitiyorum eskitiyorum kalıyor ne kadar güzel
olduğun

İlhan Berk

ETKİNLİK

PETER BENCE

13 Eylül 2019

Saat: 20:30

Zorlu PSM,

İstanbul

ZUHAL OLCAY

20 Eylül 2019

Saat: 19:30

Müzik Boğaz'dan Gelir
Teknesi,

İstanbul

VIKEN ARMAN

27 Eylül 2019

Saat: 22:00

Volkswagen Arena,

İstanbul

LAURA MISCH

03 Ekim 2019

Saat: 21:30

Salon İKSV,

İstanbul

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

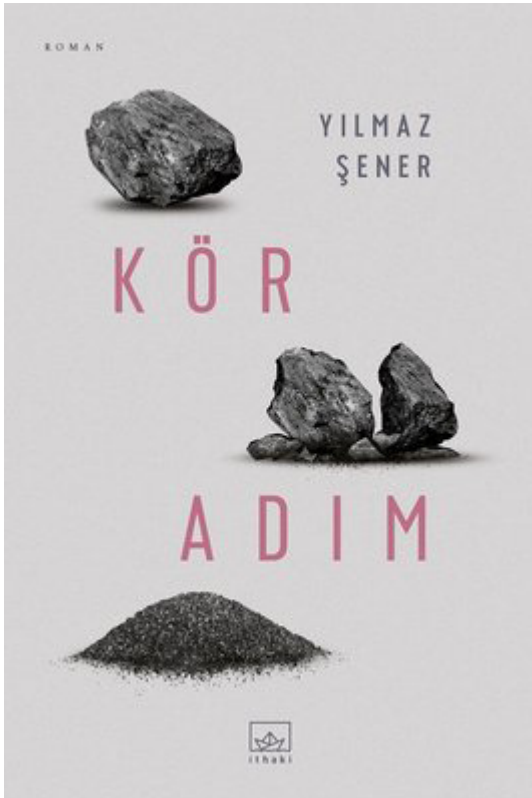
Umutsuzluğun Doruklarında

Yazar: E. M. Cioran

Çevirmen: Orçun Türkay

Yayınevi: Jaguar Kitap

Sayfa Sayısı : 152

Kör Adım

Yazar: Yılmaz Şener

Yayınevi: İthaki Yayınları

Sayfa Sayısı: 192

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

KISAHODERN

NİNA BERBEROVA

*Onun için vazgeçilmez, yeri
dokunulmaz, olmalıym, sonuna
kadar sadık, kendimi hiç düşünmeden.*

ÇEVİRİ: ROZA HAKMEN

Eşlikçi Kız

Eşlikçi Kız

Yazar: **Nina Berberova**Çevirmen: **Roza Hakmen**Yayınevi: **Çınar Yayınları**Sayfa Sayısı : **96**

KISAHODERN

*Sorularını
diyorum ki:
Bu ucuz saati
takıyorum çünkü
benim babam pinti,
hırsız, çekilmizin
önde gideni.*

HANS FALLADA

Neden Ucuz Saat Takıyorsun?

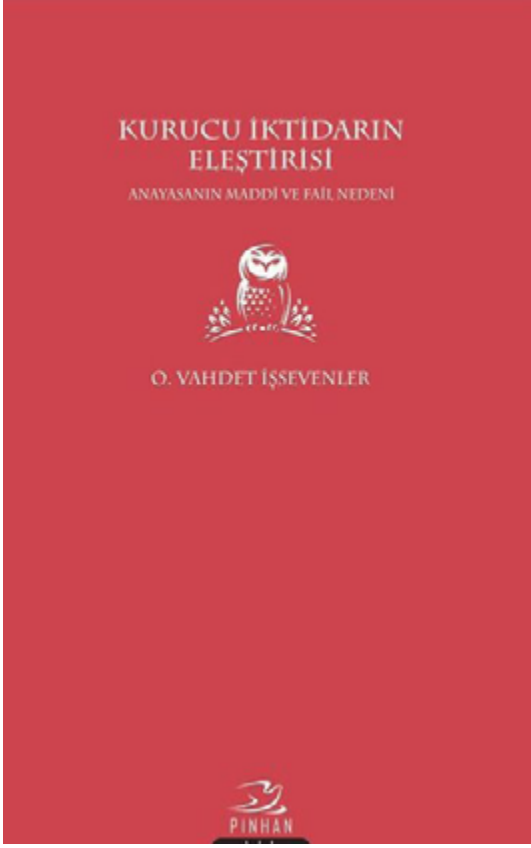
ÇEVİRİ: NİLAY KAYA

Neden Ucuz Saat Takıyorsun

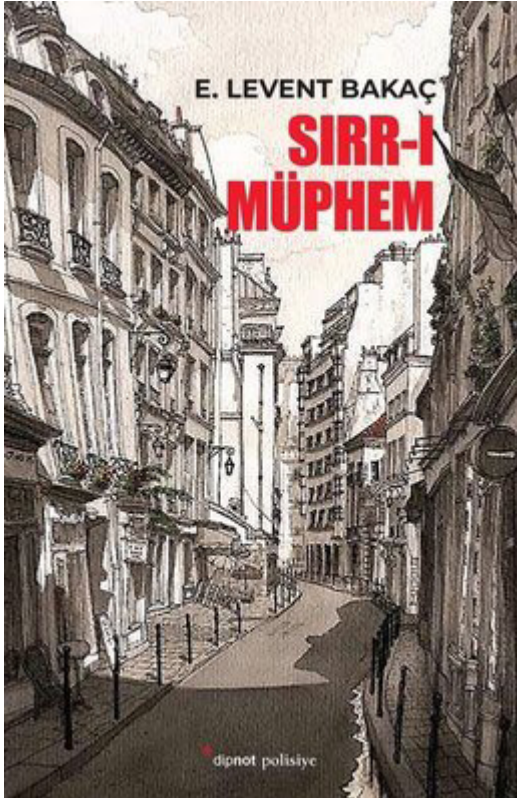
Yazar: **Hans Fallada**Çevirmen: **Nilay Kaya**Yayınevi: **Can Yayınları**Sayfa Sayısı: **104**

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

Kurucu İktidarın Eleştirisi

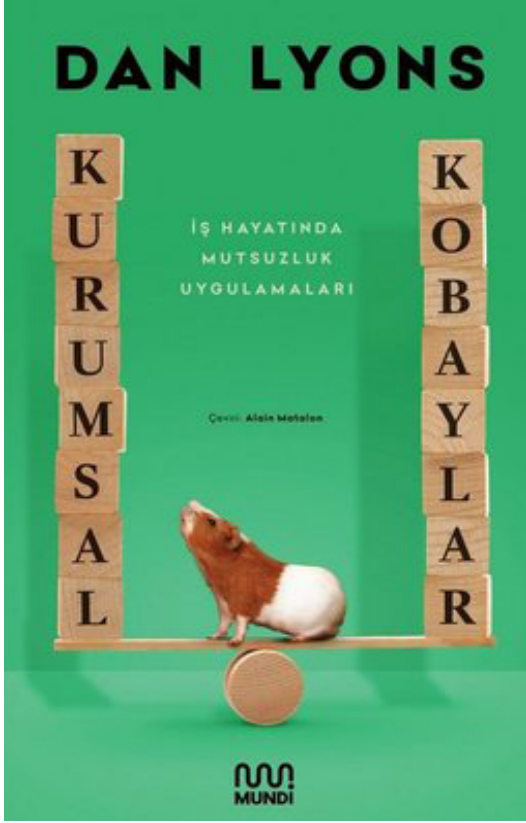
Yazar: O. Vahdet İşsevenler
Yayınevi: Pinhan Yayıncılık
Sayfa Sayısı : 280

Sırr-ı Müphem

Yazar: E. Levent Bakaç
Yayınevi: Dipnot Yayınları
Sayfa Sayısı: 208

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

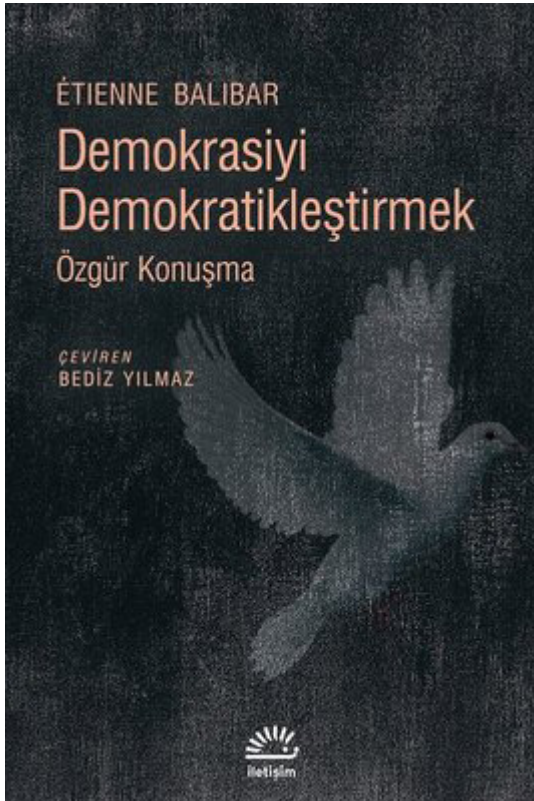
Kurumsal Kobaylar

Yazar: **Dan Lyons**

Çevirmen: **Alain Matalon**

Yayınevi: **Mundi**

Sayfa Sayısı : 272

Demokrasiyi Demokratikleştirmek

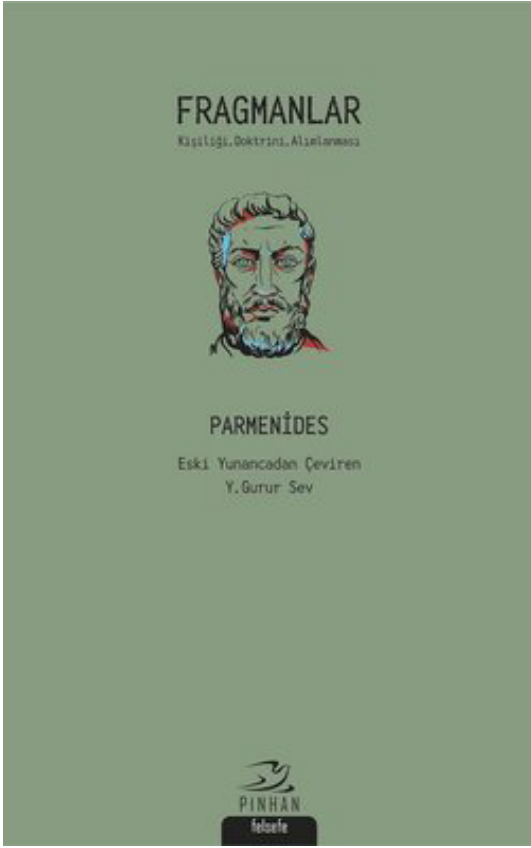
Yazar: **Etienne Balibar**

Çevirmen: **Bediz Yılmaz**

Yayınevi: **İletişim Yayınları**

Sayfa Sayısı: 94

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

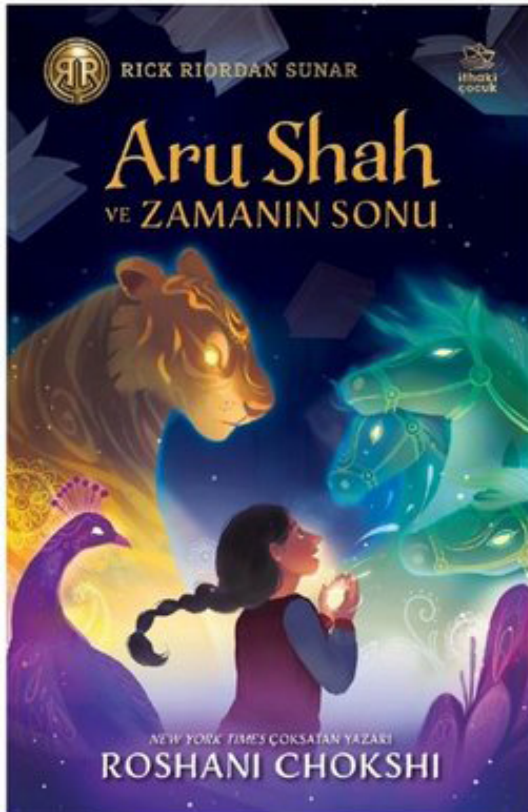
Fragmanlar

Yazar: **Parmenides**

Çevirmen: **Y. Gurur Sev**

Yayınevi: **Pinhan Yayıncılık**

Sayfa Sayısı : **88**

Aru Shah ve Zamanın Sornu

Yazar: **Roshani Chokshi**

Yayınevi: **İthaki Yayınları**

Sayfa Sayısı: **368**

ÇOK SATAN KİTAPLAR**EDEBİYAT****1. Bir İdam Mahkumunun Son Günü**

Victor Hugo , Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları

2. Fahrenheit 451

Ray Bradbury, İthaki Yayınları

3. Fareler ve İnsanlar

John Steinbeck, Sel Yayıncılık

4. İnsan Nedir?

Mark Twain, Dedalus Kitap

5. Hayvan Çiftliği

George Orwell, Can Yayınları

6. Beyaz Zambaklar Ülkesinde

Grigory Petrov, Karbon Kitaplar

7. Şeker Portakalı

Jose Mauro De Vasconcelos, Can Yayınları

8. Suç ve Ceza

Fyodor Mihayloviç Dostoyevski, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları

9. İçimizdeki Şeytan

Sabahattin Ali, Yapı Kredi Yayınları

10. Simyacı

Paulo Coelho, Can Yayınları

11. Olağanüstü Bir Gece

Stefan Zweig, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları

12. Bilinmeyen Bir Kadının Mektubu

Stefan Zweig, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları

13. Pia Mater

Serkan Karaismailoğlu, Elma Yayınevi

14. Camdaki Kız

Gülseren Budayıcıoğlu, Doğan Kitap

15. 1984

George Orwell, Can Yayınları

ÇOK SATAN KİTAPLAR

EDEBİYAT DIŐI

- 1. Bir Ömür Nasıl Yaşanır?
Hayatta Doğru Seçimler İçin Öneriler**
İlber Ortaylı, Kronik Kitap
- 2. Şehvetiye Tarikatı**
İsmail Saymaz, İletişim Yayınları
- 3. Momo**
Michael Ende, Pegasus Yayınları
- 4. Tüfek, Mikrop ve Çelik**
Jared Diamond, Pegasus Yayınları
- 5. Gerçek Tıp Yitik Şifanın İzinde**
Aidin Şalih, Yitik Şifa
- 6. Hayvanlardan Tanrılara Sapiens**
Yuval Noah Harari, Kolektif Kitap
- 7. Bırak ve Rahatla**
Adem Güneş, Timaş Yayınları
- 8. Ekonominin Temelleri Kavramlar ve Kurumlar**
Mahfi Eğilmez, REMzi Kitabevi
- 9. İyi Hissetmek**
Dr. David Burns, Psikonet Yayınları
- 10. Bağırmayan Anneler**
Hatice Kübra Tongar, Hayy Kitap
- 11. Metastaz**
Barış Pehlivan-Barış Terkoğlu, Kırmızı Kedi
- 12. Mükemmel Annenin El Kitabı**
Şeyma Çekici, Cezve Kitap
- 13. Kadın Beyni Erkek Beyni**
Serkan Karaismailoğlu, Elma Yayınevi
- 14. Beyinde Ararken Bağırsakta Buldum**
Serkan Karaismailoğlu, Elma Yayınevi
- 15. Değişen Beynim**
Sinan Canan, Tuti Kitap

